

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

De Jurisdictione commutativa, ejusq[ue] administratione fucata. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

*De Jurisdictione commutativa, ejusque
administratione fucata.*

Cap. XIII.

Rogredior ad Jurisdictionem commutativam, ejusque administrationem fucatam. Jam superius distinxi, parte 3. c. 2. in cura commutativa, principem nonnunquam unum esse paciscentium, idque respectu bonorum subditorum, aut respectu statuum aliorum, aut respectu fidei servandæ promissorum datorum: nonnunquam solum versari in suprema præfectura, ut inter paciscentes privatos justitia servetur: in qua præfectura officium ipsius est judices bonos eligere, eosdemque freno justitiae timoris tenere in observantia justitiae, & prompta executione justitiae adversus potentiam magnatum.

Quod ad id, quod subditorum bona princeps ad se rapiat per modum præsertim tributorum, est prætextus publica necessitas, quæ à principe variis modis potest simulari. Verum est, quod quoniam utile hoc nimis spinosum est, non quælibet excusatio facile populo satisfacit. Ubi altos gerunt spiritus, opus est ut principes, aut quicumque habuerit summam potestatem, satis vivè illis ante oculos ponat necessitates: qua de causa duodecim coloniae Romanae tempore belli secundi Carthaginiensium denegarunt militem & sumptus reip. quod ipsis non videbatur necessum bellum continuare, sed illud pace finire. Hoc itaque casu opus est Dea suada Themistoclis, quæ necessitatem bene depingat. Sed ne hæc quidem interdum valet populum quietum reddere, cujus rei exemplum apud Tit. Livium lib. 26. habemus consulibus Levino & Marcello, quando populo commendabant triremium supplementum. *Ad id edictum, inquit, tantus fremitus hominum, tantaque indignatio fuit, ut magis Dux, quam materia seditioni deesset: & causa erat ipsorum paupertas. Per tot annos tributo exhaustos nihil reliqui præter terram nudam, ac vastam habere: recta hostes incendiisse.* Putabant causam justam, & necessitatem veram, sed non habebant tributum impositum justum, ob ipsorum pau-

paupertatem. Alius prætextus foret, si princeps ipse suas divitias impenderet, aut in aliis rebus. præcipui Magistratus, Senatores, & similes. In fervore nuperorum motuum Italiæ, qui jam gratia divina & prudentia supremorum principum compositi sunt, Cardinales sua ipsorum vasa argentea miserunt ad Castellum ut moneta argentea exinde cuderetur ad stipendia militibus persolvenda: & loco jam citato Tit. Livii legitur Senatores aurum argentumque omne ipsorum (servata sibi minima portione) tradidisse utendum Reip. in tanta necessitate rerum, quos nobiles equites sequuti sunt, & plebs libere. Et ita juvarunt publicam indigentiam, quod cum verè sit, non est simulatio, sed opus est charitatis in publicum, summa laude dignum. Quod si perpetua esset collatio principis & Rectorum, qui palam conferrent, & clam reciperent, simulatio foret, propter quam populo videretur justum tributum impositum extra ordinem persolvere, quoniam principes, aut Rectores, & primi in rep. idem fecissent.

Sed reperiuntur alii principes, qui non utuntur alio prætextu, quam illo Majestatis, de quo supra verba fecimus: qua Majestate contendunt imprimere in animis subditorum opinionem, quod omne quod subditorum est, principis sit dominio particulari, ut ibi sane dixi. Quo prætextu utitur M. Dux Muscoviæ, quando personas, resque subditorum usurpat. Ita pariter Turca, ceterique principatus despotici: habentes ipsi subditos, ut servos ære suo emptos, quod quoque superius monui, & imprimentes subditis omni conatu opinionem servitutis. Qui sanè principes non ferrent in sibi subditis illam libertatem, quæ placuit Senatui Romano de uno ex Privernatium legatis: *si bonam pacem dederitis, inquit, & fidam, & perpetuam: si malam haud diuturnam.* Ita quidem ut ideo illis civitas fuerit data, licet nonnullis senatorum responsum arrogans visum fuerit.

De Usurpatione Status aliorum.

Quod porro ad usurpationem illicitam aliorum Status: illicitam dico, nam quando vindicatio bona, & bellum justum, non opus est prætextu justitiæ, cum ipsa vere illic sit: (sexturn, & septimum prætextum collocatum capite de usurpatione Tyrannidis supra in hac parte.) Etiam bini primi traditi sunt eod. capite, quorum iniquitatem ibidem exaggeravi. Nil-

hilominus nonnulli principes iis usi sunt. Axioma affert Tacitus, qui favet illis, quo usus est in consilio status Vologeses Rex Parthorum, ibidemque amplexum. *Id in summa fortuna equius, quod validius. Et sua retinere privata domus: de alienis certare, Regiam laudem esse.* Et jam dixi simili axiomate usum esse Solimannum; quod axioma per se plenum iniquitatis, etiā deprehensū ab oculis non lippientibus, recipit tamen fomentum ex opinione majestatis potestatis summæ: nam quando opinio ultra humanum se elevat fastigium, videtur illud, quod superius quoque innui, quod princeps non minorem potestatem in personas resque sui status habeat, quam Deus supra universum: cui opinioni opitulatur, quando male intelligitur, quod D. Thomas in bono dixit sensu: Principem in Regno esse, quod anima in corpore, & Deus in mundo.

Caligula lunam invitabat ut de cœlo descenderet (in amplexus & concubitum) quasi Dea cum Deo; cumque se jactaret, quod ab ead. favorem muliebrem reportasset, Vitellium perconatus est adulatorem suum callidissimum, numquid illud observasset. Ad quod ille profusa adulatione quasi attonitus oculis in terram demissis: *non nobis mortalibus convenit illud observare, quod Dii inter se agunt.* Similis huic adulatio animos occupat, qui opinione nimia Majestatis distenti sunt, quod videlicet, non licitum sit nisi principibus judicare de justitia actionum suarum, quodque ratio nulla, quam sensus ipsorum, præscribere illis valeat viam & regulam operandi, quodque ipsorum via plane debeat sublata esse, ab illa privatorum, ut quasi alii Dei dicantur. *Via mea sunt exaltata a viis vestris.* Concludo, quod prætextuum prætextus est, in usu quotidiano opinionem Majestatis potestatis summæ extollere, & animos subditorum ad servitutem deprimere, nam in animis ita abjectis actiones principum, aut supremæ potestatis vestitæ opinione Majestatis excedentis, semper magnificæ apparebunt: tam in binis illis partibus modo dictis, usurpatione scil. facultatum subditorum, & statuum aliorum principum, quam violatione fidei & electione judicum & arbitrium suum, nec non neglectione utilitatum privatorum, siue suum habeant, aut non habeant. Et ita videmus quosdam principes raro aditum dantes, cum tempus consumant commotum ad audiendum subditos, in joci & relaxationibus animi, magis excusatos esse, quam leviter accusatos, quod videatur, magnitudini

audini & felicitati illius fastigii licitum esse voluptatibus perfrui. Mihi videtur, quod fabula Persei alati, & capite Medusæ armati, referat principem, qui excedenti se armat majestate, & incedit, exclusa ratione, suo arbitrio, & opinio majestatis Gorgonem, quæ stup dum reddit populum subiectum, cum intuetur: & ipse volans extra semitam humanam vadit, & rationis compotem, & qui in terris est, graditur per vias certas & stabiles, qualis sane progressus est rationis veræ & rectæ. Finio itaque hanc de prætextibus dissertationem, quoniam de fidei violatione etiam supra, differens de prætextib. contrariis argumentisque, satis dixi. Repeto autem, quod maximum fomentum omnium prætextuum pravorum principum, & principatuū est, quod diximus modo, extollere opinionē majestatis summæ potestatis ultra conditionem humanam, & animos subditorum deprimere ad vilem servitutem: qui sive prætextus, sive fundamentum, sive fundamentum prætextuum, quam longe absit a bona & vera Ratione regiminis, cui plane repugnat, tam manifestum est ex iis quæ dicta sunt, ut repetere illud foret supervacuum.

De Justo extraordinario, sive supraordinario.

Cap. XIV.

Nullo erant jura, & iusta, unum ordinarium, alterum extraordinarium, sive supraordinarium, quæ ambo exposita sunt. Etiam declaratum est iustum apparens, allatum pro velamine iusti ordinarii. Superest considerare an iustum extraordinarium, sive supraordinarium habeat apparens velamen diversum ab iis, de quibus jam disseruimus: & concludo quod non, sed reduci ipsius velamen ad istud axioma, quod quæcunque sit res, quomodocunque per se ipsa turpis, exercita in publicum commodum fiat laudabilis. Illud expressit Poeta ille (Tasso) qui commodum publicum junxit cum fide:

Per